

Kulturstaben
Handläggare
Ulf Nordström

Datum
2019-10-08
Ert datum

Diarienummer
KBN/190494
Er beteckning
Ku2019/00550/KO

Kulturdepartementet
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss Demokratins skattkammare – Förslag till en nationell biblioteksstrategi

Inledning

Region Värmland har som huvudman för den regionala biblioteksverksamheten valt att lämna ett svar på remissen Förslag till en nationell biblioteksstrategi. Det regionala biblioteksuppdraget innebär uppgiften att initiera, driva och stödja verksamhetsutveckling, gemensam kompetensutveckling, samverkan och projektverksamhet för folkbiblioteken i Värmland. Region Värmland ska också bedriva omvärldsbevakning, trendspaning och analys. Den regionala biblioteksverksamheten bedrivs utifrån den politiskt antagna Regional biblioteksplan 2017–2020.

Synpunkter på förslaget

Förslaget, och de omfattande omvärldsanalyser som genomförts, beskriver många av bibliotekssektorns utmaningar och möjligheter på ett ingående sätt. Utredarna pekar på viktiga områden och behov.

Strategin hade dock vunnit på att hållas betydligt mer kortfattad, särskilt om ambitionen är att den ska bli ett långsiktigt levande dokument för alla sektorns aktörer. Fakta, bakgrund, slutsatser och förslag till insatser presenteras på ett alltför ostrukturerat sätt, vilket försvårar en läsning av dokumentet. Bitvis är strategin så detaljerad att det finns en stor risk för att den snart upplevs som inaktuell, trots att perspektivet anges ligga drygt tio år fram i tiden, år 2030.

Utifrån det uppdrag Kungliga Biblioteket haft saknar vi förslag till långsiktiga mål och strategier. En strategi bör vara en inriktning och prioritering att förhålla sig till, den behöver vara övergripande och att det måste vara upp till respektive huvudman att ta ställning till hur man vill arbeta för att nå de mål som anges i strategin. Biblioteksväsendet behöver en långsiktig strategi som utgår ifrån dagens och framtidens behov och pekar ut en tydlig vision och riktning. Förslaget till strategi lever bara delvis upp till denna målbild.

En grundläggande kulturpolitisk princip har sedan 1970-talet varit att staten, regioner och kommuner samverkar kring regional kulturverksamhet, inklusive regional biblioteksverksamhet. Det kommunala självstyret innebär dock att regionerna själva fastställer mål och syften med verksamheten. Vi välkomnar att förslaget till strategi betonar att respektive huvudman kan tilldela sina bibliotek egna uppdrag. De regionala biblioteksverksamheternas syfte anges i bibliotekslagen och vi ser ingen anledning att i en nationell biblioteksstrategi ytterligare, i detalj (sid 28), beskriva dess uppdrag.

Vi ser heller ingen anledning att i en nationell biblioteksstrategi slå fast att den regionala biblioteksverksamheten behöver ha en stark ställning inom kultursamverkansmodellen, eftersom det ytterst är varje region som själv avgör vilka prioriteringar som görs inom samverkansmodellen.

Kommuner och landsting ska enligt bibliotekslagen anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. Biblioteksplanerna är centrala, politiskt antagna styrdokument för biblioteksverksamheterna. Trots det berörs biblioteksplanerna endast i förbigående i förslaget till nationell biblioteksstrategi, och då i form av rekommendationer om vad som bör synliggöras i planerna (sid 7, sid 9). Det är olyckligt att kopplingarna mellan en nationell strategi och regionala och kommunala biblioteksplaner inte tydliggörs i strategin. En stärkt nationell biblioteksstruktur förutsätter en fördjupad och utvecklad samverkan mellan stat, regioner och kommuner.

Vi delar utredarnas syn på vikten av läsfrämjande insatser. Avsnittet (sid 13–15) domineras dock av beskrivningar av nuläget, och de regionala biblioteksverksamheternas roll berörs inte alls. Det är svårt att se något tydligt förslag till strategi för fortsatt utveckling av området.

Biblioteken ska främja litteraturens ställning; det slås fast i bibliotekslagen. Men förslaget till nationell biblioteksstrategi saknar närmare mål och strategier för hur detta ska gå till. Vi saknar också en fördjupning kring bibliotekens uppdrag att i enlighet med bibliotekslagen främja intresset för kulturell verksamhet i övrigt – ett uppdrag med tydliga kopplingar till tankarna bakom kultursamverkansmodellen.

Vi ser positivt på förslaget om en stärkt nationell struktur för kompetensutveckling inom biblioteksväsendet (sid 32), men vill betona att denna måste utvecklas i nära samverkan med de regionala biblioteksverksamheterna och grundas i de behov som identifierats i nära dialog med länets folkbibliotek, och som beskrivits i de regionala biblioteksplanerna. De regionala biblioteksverksamheternas roll som kompetens- och utvecklingsnoder måste respekteras och stärkas.

Region Värmland välkomnar de satsningar på olika typer av bidrag till biblioteksverksamhet som staten gjort över tid. Vi delar dock synpunkterna i strategin (sid 31) om att de statliga riktade anslagen bör förändras i riktning från tillfälliga bidrag till mer generella och fasta anslag. Att söka och hantera olika typer av projektbidrag är resurskrävande för regionala och kommunala biblioteksverksamheter, och riskerar att missgynna

verksamheter med begränsade resurser, det vill säga mindre kommuner och regioner.

Region Värmland ser positivt på att Kungliga Biblioteket föreslår en permanent nivåhöjning av de statliga anslagen till biblioteksverksamhet med 250 miljoner kronor. Förslaget till prioriteringar har dock en kraftig slagsida mot nationella satsningar: kunskapscenter för skolbibliotek, nationell medieförsörjning, nationella digitala bibliotekstjänster, nationell struktur för kompetensutveckling. Det vore olyckligt om dessa prioriteringar innebar att regioner och kommuner inte längre gavs möjlighet att söka stöd till biblioteksutveckling. Det skulle försvaga deras möjligheter att bidra till genomförandet av en nationell biblioteksstrategi.

Kultur- och bildningsnämnden

Elisabeth Kihlström

Ordförande

Lars Christensen

Regional utvecklingsdirektör